

Veilig whatsappen een must voor dokters

VIER VAN DE TIEN ARTSEN GEBRUIKEN APPDIENST VOOR HET WERK

WhatsApp is een aanwinst voor de praktijk. Een plaatje kan een casus in een oogopslag verhelderen voor een collega. Niet gek dus, dat de app steeds populairder wordt onder artsen. WhatsApp is echter niet veilig genoeg om herleidbare patiënteninformatie te delen. Maar er zijn alternatieven.

Radioloog Geert Lycklama à Nijeholt pakt zijn iPhone en scrollt langs de foto's. Een angiogram verschijnt in beeld. 'Deze foto kreeg ik om elf uur 's avonds via WhatsApp toegestuurd door een collega-radioloog. Deze patiënt was in coma op dat moment; hij was bijna dood.' Lycklama wijst naar een kromming op het angiogram. 'De collega moest snel weten wat dit voor structuur is. Ik ben gespecialiseerd in herseninfarcten, en zag dat het basilaristrombose was, samen met een zeldzame anatomische variant. Ik kon de collega uitleggen hoe je deze afwijking moest benaderen. De patiënt kon daarop snel behandeld worden, is weer wakker geworden en naar huis gegaan.' Het is echt een voorbeeld van de toegevoegde waarde van WhatsApp. De collega-radioloog had de afwijking op het angiogram telefonisch kunnen omschrijven, maar een plaatje maakt de situatie in een oogopslag duidelijk. In spoedsituaties zoals deze kan een app levensreddend zijn. Lycklama had ook in het elektronisch patiëntendossier kunnen inloggen om het angiogram te bekijken, maar dat had in dit geval niets opgeleverd, omdat de bestanden er nog niet in stonden. De collega maakte daarom met zijn telefoon een foto van het beeldscherm op de angiokamer.

Lycklama werkt vanwege zijn specialisatie in herseninfarcten niet alleen in Den Haag in het Bronovo, maar ook in het Erasmus MC en ziet daar patiënten die vanuit Zeeland worden ingestuurd. Snel communicatie is bij deze herseninfarcten van levensbelang, en WhatsApp kan daarbij ontzettend handig zijn. 'De aiossen gebruikten al WhatsApp, en wij zijn het toen ook gaan gebruiken', aldus Lycklama. 'Inmiddels gebruiken we de app ook om leermomenten met elkaar te delen via de groepsapp. Maar we delen ook praktische berichten, zoals over het vrijhouden van kamers. En aan het einde van de dienst app ik wel eens een plaatje, zodat mijn collega alvast weet wat er speelt. Hartstikke handig.' Gynaecoloog Richard Pal uit het Bravis ziekenhuis in Roosendaal herkent dat. 'We zitten met alle gynaecologen op een groepsapp. In de dienst is het reuze handig.' Zelf had Pal laatst een patiënt met een fasciitis necroticans, waarover hij een collega wilde consulteren. Een foto is zo gemaakt en verstuurd, en de collega heeft meteen een beeld. Ook de aiossen willen tijdens de dienst regelmatig een ortho-peed raadplegen, om te controleren of een patiënt een breuk heeft, of niet. Pal: 'Een iPhone-beeldscherm is natuurlijk niet diagnostisch, maar de ortho-peed kan zo wel helpen bij het onderwijs. En hij kan aan de hand van een foto de patiënt goed laten positioneren voor de röntgenfoto. Maar we delen geen patiënteninformatie via de app. Een foto verstuurd vanaf je telefoon staat dan meteen in de cloud.'

WhatsApp steeds populairder

De appdienst telt in Nederland op dit moment 9,5 miljoen gebruikers, en is populairder dan Facebook. WhatsApp is ook door artsen omarmd en niet meer weg te denken uit de zorg. Artsen willen

WAAROM EEN ALTERNATIEF VOOR WHATSAPP?

Rob Peters (consultancybureau Deloitte, gespecialiseerd in privacy van medische apps): 'Appen in de zorg hoeft geen probleem te zijn, maar het is belangrijk dat de gegevens die je appt niet herleidbaar zijn naar een individueel persoon. Vaak is dit lastig en ben je onbewust toch persoonsgegevens aan het delen. Het is dan belangrijk dat je goed weet met wie deze gegevens worden gedeeld en dat dit op een veilige manier wordt gedaan. Bij het gebruik van WhatsApp zul je dit waarschijnlijk niet altijd zeker weten. Mensen accepteren de privacy mededeling van WhatsApp vaak zonder deze te lezen. Je committeert je aan voorwaarden die vermoedelijk niet altijd stroken met de voorwaarden die je zou accepteren voor medische gegevens. Het advies is dan ook om een goed versleutelde variant van gegevens te gebruiken zoals Kanta Messenger, Signal of TextSecure.'

snel een beeld of foto kunnen delen via hun eigen smartphone, dus niet op de pieper of andere apparaten die meegedragen moeten worden. Het Albert Schweitzer ziekenhuis deed een peiling onder de medisch specialisten, en daaruit bleek dat 40 procent van de respondenten WhatsApp gebruikt, een derde had wel eens een naam van een patiënt geappt en twee derde een foto. 'Het gebruik van WhatsApp op de werkvloer is een realiteit', concluderen de auteurs. (Lees meer over hun peiling op blz. 2310.)

Snelle communicatie is bij deze herseninfarcten van levensbelang

De KNMG heeft ook een onderzoek gedaan bij haar ledenpanel naar het WhatsApp-gebruik (lees de uitkomsten op: knmg.nl/artsenpanel). Van de 702 ondervraagde artsen gebruikt 86 procent WhatsApp of een andere appdienst privé, en 44 procent gebruikt het voor het werk. Artsen gebruiken appdiensten vooral voor contact met collega's, maar er gaan ook foto's van wonden, diagnoses en second opinions over en weer. Het advies van de KNMG: stuur geen tot de persoon herleidbare gegevens via de app en wis foto's weer bij verzender en ontvanger. Zie ook het praktijkdilemma op blz. 2348.

Alternatieven

Gynaecoloog Richard Pal heeft gemerkt dat die risico's niet alleen theoretisch zijn. 'Bij ons is een foto die herleidbaar was tot een patiënt, buiten het ziekenhuis terechtgekomen. Daarvan zijn we geschrokken. We hebben daarom een commissie opgericht met de zware naam 'Schending privacy', om aan dit probleem te werken.'

Richard Pal is als stafvoorzitter van het Bravis ziekenhuis in gesprek met de leveranciers van de Secure Messenger, een van de twee appleveranciers die zich speciaal richten op de Nederlandse zorg, zie *kader*. Voordeel van het systeem van Secure Messenger is dat de server in huis staat terwijl deze bij Kanta Messenger elders staat. Je hebt daarmee alles in eigen hand. Nadeel zijn de kosten, want Secure Messenger zou voor de hele medische staf neerkomen op een kostenpost van 30.000 euro per jaar, en dat is toch een flink bedrag. Wat de Kanta-app gaat kosten is volgens de leverancier nog niet bekend, gedacht wordt aan een goedkope 'kale versie' waarbij later duurdere opties bijgekocht kunnen worden. Pal: 'Wij voeren nu de discussie over wat we eigenlijk willen van een appdienst. Snelle synchronisatie bijvoorbeeld. Mogelijk kun je hetzelfde bereiken met een goed beveiligde e-maildienst; die berichten kun je ook op je eigen smartphone of tablet laten binnenkomen. Op dit moment neigen we naar een oplossing met een verbeterde en beveiligde maildienst. In acute situaties

ALTERNATIEVEN VOOR WHATSAPP

EsculApp Deze app voor de zorg is geïnitieerd door de Utrechtse neurochirurg Bon Verweij. Voordeel is dat geen fysiek contact nodig is om een connectie te leggen tussen twee telefoons. Een chirurg uit Utrecht kan bellen met een neuroloog uit Tiel, en hem de app laten downloaden. De chirurg kan een code doorgeven, die de neuroloog intikt, en ze zijn verbonden via een veilige 'tunnel'. De makers werken nog aan een connectie met het epd. Als een radioloog een uitslag doorgeeft, kan hij zo later nog aantonen dat hij dat heeft gedaan. Nu wordt alle info nog gewist, na een vooraf ingestelde periode. Voorlopig is de EsculApp gratis. Hij is succesvol getest in het UMC Utrecht. Komende weken zal de app in verschillende ziekenhuizen worden getest; daarna komt hij voor iedereen beschikbaar.

Secure Messenger De app Secure Messenger is onderdeel van een groter telecom-pakket dat het bedrijf IQ Messenger aanbiedt. Volgens de leverancier is hij ook los leverbaar. Je kunt er veilig mee chatten, foto's sturen en beeldbellen. Het systeem is ISO-, NEN- en Medical Class-gecertificeerd. Alle specialisten in het ziekenhuis kunnen in één keer meedraaien in de app. Deze app wordt nu onder meer getest in het Albert Schweitzer ziekenhuis.

Kanta Messenger Met deze app kun je tekst en foto's veilig versturen. De app is gratis te downloaden in de appstore voor iPhones. Android volgt later dit jaar. Alle specialisten kunnen in een keer worden aangemeld, en kunnen met een QR-code verbinding maken met een collega. Deze authenticatiedienst gaat waarschijnlijk een bedrag per nieuwe aanmelder kosten. Huisartsen buiten het ziekenhuis kunnen ook gelinkt worden, ook voor een eenmalig contact. Deloitte is betrokken bij de veiligheidstesten voor de Kanta Messenger. Deze app wordt getest in onder meer het MC Haaglanden.

Er zijn verder alternatieven, zoals TigerText, Signal, TextSecure of Facetime.

'Eigenlijk wil ik de angio's gescheiden houden van mijn vakantiefoto's'

kun je collega's via WhatsApp doorverwijzen naar de mail met patiënteninformatie.'

Ook Lycklama is op zoek naar een alternatief voor WhatsApp. De app van Kanta Messenger wordt nu in het MCH Bronovo getest in een pilot, maar er zijn geen afspraken over een eventuele aankoop. 'Ik wis de medische beelden weer uit mijn filmrol', zegt radioloog Lycklama. 'Maar

eigenlijk wil ik de angio's gescheiden houden van mijn vakantiefoto's. Dat was de trigger om Kanta Messenger te testen. Het ziekenhuis staat ervoor open om een veilige appdienst te gaan testen, maar de afdeling ICT was niet erg enthousiast. Hun bezwaar tegen Kanta Messenger was dat het systeem losstaat van het ziekenhuissysteem, en daarmee moeilijk door de ICT-afdeling is te beheren.'

PRAKTIJKPERIKEL

TIJD VOOR WAT NASCHOLING

Een voordeel van de Kanta-app is de authenticatie met QR-codes, volgens Lycklama. Je kunt tussen twee smartphones contact leggen, zonder dat de telefoonnummers in beeld verschijnen. 'Wij willen snellere communicatie met de huisartsen in de omgeving. Ik krijg ze nu met de grootste moeite aan de telefoon, en zij zeggen hetzelfde over ons. We zouden bijvoorbeeld meteen röntgenuitslagen kunnen sturen, met een plaatje van de afwijking erbij.'

Gratis appdiensten

Naast Secure Messenger en de Kanta-app zijn er ook gratis appdiensten. Michiel Tebbes is SEH-arts in het Deventer ziekenhuis en spreekt regelmatig op congressen over nieuwe communicatietechnologie voor de zorg. Tebbes en zijn collega's zoeken een goed en veilig alternatief voor WhatsApp, dat zowel op Android als op iOS werkt. Tebbes heeft bijvoorbeeld Facetime geprobeerd. 'Voordeel is dat Facetime al op alle iPads en iPhones is geïnstalleerd. De app slaat niets op, dus beelden kun je veilig delen met collega's. Ik kreeg laatst een patiënt binnen met een nabloeding na reconstructieve handchirurgie. De plastisch chirurg had op dat moment dienst in meerdere ziekenhuizen tegelijk. Zij kon via Facetime snel een casus in het Gelre ziekenhuis afhandelen, en de operatie bij ons in het Deventer ziekenhuis alvast voorbereiden. Toen zij aankwam in het ziekenhuis stond alles klaar, en kon zij direct opereren.'

Tebbes heeft ook goede ervaringen met TigerText. 'Ik heb de app getest met een reumatoloog, die net als ik lid is van de denktank eHealth. Dat ging prima. TigerText is beschikbaar voor Android en iOS en bovendien goedgekeurd door de Amerikaanse wetgever.'

In Amerika geldt de Health Insurance Portability and Accountability Act (HIPAA), met een privacy rule, die de privacy van patiënten beschermt. Veel apptoeepassingen claimen dat ze conform de HIPAA-regels werken, 'wat natuurlijk nog niet zo hoeft te zijn', voegt Tebbes toe. In Nederland ontbreekt nog een

Een noeste vijftiger uit mijn praktijk bleek een recidief HNP te hebben met progressief krachtsverlies in het linkerbeen. De geraadpleegde neuroloog verwees hem met voorrang naar de neurochirurg om een en ander operatief te lijf te gaan. Patiënt had zich intussen ook gemeld bij een chiropractische kliniek in de omgeving. De geraadpleegde hoofdchiropractor, tevens eigenaar van deze zeer goed renderende tent, verwees hem met spoed naar de tandarts en adviseerde hem met klem zich niet te laten opereren. Het zat namelijk zo: 'Bij de Meersseman-differentiatietest bleek dat de klachten een descenderend karakter hadden en dat bij cryotherapie op element 3.5 de kracht zich herstelde. Ook testen met kieferostitis en de periodontitis nosode gaven herstel.' Even tijd voor wat nascholing: bij deze beproefde methode houdt de patiënt een tweetal soort elektrodes vast, waarbij het effect wordt gemeten van koude wattenstaafjes op de kiezen. De geraadpleegde tandarts was geheel onwetend van de zeggingskracht van de Meersseman-differentiatietest en weigerde na een röntgenfoto om 3.5 te verwijderen. Toen mijn herniapatiënt genoemde hoofdchiropractor belde, bleef deze volharden in zijn oordeel dat de kies eraan moest geloven en bood een second opinion aan bij 'een goed bekend staande tandarts'. In overleg met mij besloot patiënt om het contact met de chiropractische kliniek te beëindigen en zich tot de neurochirurg te wenden. Wat hij wel aan het geheel heeft overgehouden is een cadeaubon ter waarde van 69,50 voor een check-up door een van de specialisten van deze kliniek. Ik moest aan Sylvia Millecam denken en heb een klacht ingediend bij de inspectie.

Heeft u ook een perikel?

Stuur uw verhaal naar redactie@medischcontact.nl

duidelijke wet op dit punt. 'Omdat we zelf nog geen duidelijke regels hebben, neem ik deze Amerikaanse wet maar als uitgangspunt bij het kiezen van ICT-diensten.'

Tebbes gebruikt in ieder geval geen WhatsApp voor zijn werk. 'Ik wil geen medische foto's tussen de foto's van mijn gezin hebben staan, want daar kijken mijn kinderen ook naar. Collega's weten dat ik geen patiëntgegevens via WhatsApp wil ontvangen. Ik wijs iedereen binnen ons ziekenhuis op de risico's, want je kunt erop wachten dat het een keer misgaat.'

'We moeten ook weer niet te krampachtig doen over de veiligheid van gegevens in de telefoon', relateert radioloog

Lycklama op zijn beurt. 'Onze bankzaken regelen we immers ook via de telefoon, en dat gaat ook veilig. Patiënten zetten verder zelf foto's van de SEH op Facebook. Het is vooral belangrijk dat wij als artsen geen herleidbare gegevens delen via app's. Als dat goed geborgd is, is het delen van medische beelden op zich geen probleem bij het gebruik van WhatsApp.' ■

web

Een verwijzing naar een website met aanvullende informatie en eerdere MC-artikelen over dit onderwerp vindt u onder dit artikel op medischcontact.nl/artikelen.